

NOKTALAMA İŞARETLERİ

NOKTA İŞARETİ

- **Cümle sonunda** kullanılan noktalama işaretleri arasındadır, **bu yüzden noktadan sonraki cümle de büyü harfle başlatılmalıdır.**
- **Cümlelerin bittiğini**, yeni bir cümle başlayacağını bildirir. Dolayısı ile noktadan sonra başlayan cümlelerin **ilk harfi büyük** olur:
"Doktor kalkar. **K**ulağını bu gösterilen yere dayar. **D**inler." -Ö. Seyfettin
- Saati bildirmek için saat ve dakika arasına girer:
"Tören **17.30**'da, hükûmet daireleri kapandıktan yarım saat sonra başlayacaktır." - Tarık Buğra
- Unutma, Türkçede saat ve dakika arasında iki nokta kullanılmaz: ~~17:30~~ değil, 17.30
- Tarih bildirmek için **gün, ay ve yılı** belirten **rakamların** arasına girer:
29.10.1923, 23.04.1920 gibi.
- Unutma yalnızca rakamların arasına girer. Aylar yazı ile yazılırsa nokta konmaz:
29 Ekim 1923, 23 Nisan 1920
- Sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılır.
"Bir türlü alışamamıştı **10. katta** oturmaya."
- Kitap, dergi vb. **künyelerin** sonunda kullanılır.
"AYTMATOV, Cengiz, Cemile, Elips Kitap Yayınları, Ankara, 2005."
- Genel Ağ adreslerinde kullanılır.
"www.klasikhoca.com adresinden konuyla ilgili bilgilere ulaşabilirsiniz."
- Dört ve dörtten çok rakamlı sayılar sondan ayrılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve araya nokta konur.
Ali, **50.005** sayısını okuyamadı.

VİRGÜL İŞARETİ

- **Cümle içerisinde ve cümle arasında kullanılan işarettir.**
- Bu yüzden virgül işaretinden sonra gelen kelime ya da cümle **küçük harfle başlar.**
- Aynı görevli **kelimeler arasına** girmek:
"Fırtınadan, soğuktan, karanlıktan ve biraz da korkudan sonra bu sıcak, aydınlık ve sevimli odanın havasında erir gibi oldum." - Halide Edip Adivar
- Sıralı **cümleler arasına** konur:
"Konağın hesabını sen söylersin, ben de dinlerim." - A. Ş. Hisar
"Umduk, bekledik, düşündük." -Y. K. Karaosmanoğlu
- **Ret** ve **kabul** bildiren kelimelerden sonra konur:
"Evet, bu bahsin en canlı noktası buradadır." - Y. K. Beyatlı
"Hayır, zaferimiz bir masal olmayacak." - F. R. Atay
- Bir başkasının sözünü **tırnak içerisinde almadan**, "dedi, demiş, vb." ifade ile aktarırken kullanılır:
Aç karnına sigara içmekle hiç de iyi etmiyorsun, dedi. - Necati Cumalı
Bu anahtar köşkü de açar, dedi. - Ömer Seyfettin
- Hitap sözlerinden sonra konur:
Efendiler,
Sevgili Arkadaşım,
Hanımlar ve Beyler,
- **Uzun cümlelerde öznenin** sonra konur, çünkü özne yani işi yapan kişi ya da olan nesne yargının çok uzağında kalır ve akılda tutulamayabilir:
"Saniye Hanımefendi, merdivenlerde oğlunun ayak seslerini duyar duymaz, hasretlisini karşılamaya atılan bir genç kadın gibi koltuğundan fırlamış ve ona kapıyı kendi eliyle açmaya gelmişti." - Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- **Anlam karışıklığını gidermek** için, kelimenin türünü ve görevini ayırt etmek için konur:
O, eski defterleri çoktan kapatmış, Osmanlıya kucağını açmıştı. - Tarık Buğra
- Sayıların yazılışında **kesirleri ayırmak** için kullanılır.
"2,5 litre süt bu tatlı için yeterli olur."
- Kitap, dergi vb.nin **könyelerinde yazar, eser, basımevi** vb. maddelerden sonra konur.
"ATAY, Falih Rıfkı, Tuna Kıyıları, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1938."
- Anlama güç kazandırmak için **tekrarlanan kelimeler** arasına konur.
"Sevgi, sevgi, sevgi ancak o kurtarır dünyayı."

SORU İŞARETİ

- **Cümle sonu işaretleri** arasındadır.
- Bu yüzden soru işaretinden sonra gelen cümle **büyük harfle** başlar.
- **Soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin** sonuna konur.
"Kurtuluş Savaşı'nda Türk kadının payı nedir?"
- **Soru anlamı taşıyan, soru eki olmayan** cümlelerin sonuna konur:
"Ne zaman tükenecek bu yollar, arabacı? - Faruk Nafiz Çamlıbel"
- **Arka arkaya sıralı soru cümlelerinde, her sorudan önce soru işareti koymaya gerek yoktur. Cümlelerin virgül ile ayrılıp sonuna soru işareti koyulması yeterlidir:**
"Çok yakından mı bu sesler, çok uzaklardan mı?
Üsküdar'dan mı, Hisar'dan mı, Kavaklardan mı?" - Yahya Kemal Beyatlı
- **Bilinmeyen, kesin olmayan veya şüpheyile karşılanan yer, tarih vb. durumlar için kullanılır.**
"Şerife Bacı (? -1921)"

İKİ NOKTA İŞARETİ

- Cümle sonunda veya içerisinde kullanılabilir.
- Kendisinden sonra bir **cümle başlarsa büyük harfle**, bir **kelime başlarsa küçük harfle** yazılır. (Kelimenin özel isim olmaması şartı ile çünkü özel isimlerin her yerde ilk harfi büyük yazılır.)

- Kendisiyle ilgili **örnek verilecek** cümlelerin sonuna konur:
"Sevdiğim **bazı şairler** şunlar: **Turgut Uyar**, **Attila İlhan**, **Edip Cansever**..."
"**Bu ikisi** kadar hiçbir şeye önem vermem: **ailem** ve öğrencilerim.

(Örneklerde **net sayı varsa örneklerin sonuna nokta** konularak cümle tamamlanır, **belirsiz ise üç nokta konularak** cümle tamamlanır.)

- Kendisiyle ilgili **açıklama verilecek** cümlelerin sonuna konur:
"Bizim bu işe başlamamızın asıl **sebebi** şudur: **Biz**, eğitimin herkes tarafından erişebilir olmasını umut ediyoruz.
"Öğretmenine büyük bir saygıyla **şöyle** dedi: "**İ**yi ki bizler sizin gibi öğretmenler tarafından yetiştiriliyoruz."
- **Karşılıklı konuşmalarda**, konuşan kişiyi belirtir:
Hafize: Sahi, en son ne zaman denize indik?
Cemal: Geçen ay, ülkede her şey daha güzelken.
- **Genel Ağ (İnternet) adreslerinde** kullanılır.
<http://www.klasikhoca.com/5-sinif-noktalama-isaretleri-pdf/>

ÜÇ NOKTA İŞARETİ

- **Cümle sonu** işaretleri arasındadır.
- Üç noktadan sonra gelen cümle **büyük harfle** başlar.
- **Tamamlanmamış cümlelerin** sonuna konur:
"Ne çare ki çirkinliği hemencecik ve herkes tarafından görülüyordu da bu yanı..." -Tarık Buğra
- **Ünlem ve seslenmelerde** anlatımı pekiştirmek için konur:
Koca Ali... Koca Ali, be!.. -Ömer Seyfettin
- **Anlamı pekiştirmek için ünlem ve soru işaretinden sonra** kullanılacağı zaman bu işaretlerin sonuna **iki tane nokta** eklemek yeterlidir.
"Gök ekini biçer gibi!.. Başaklar daha dolmadan." -Tarık Buğra
- Yazar, **üç noktayı tamamlanmış bir cümleden sonra da kullanabilir**. Amacı, ifadesine **mana yüklemek, güç kazandırmak, gerisini okuyucunun anlamlandırmasına bırakmaktır**.
"Sana uğurlar olsun... Ayırılıyor yolumuz!" -Faruk Nafiz Çamlıbel
- Kaba sayıldığı için veya bir başka sebepten dolayı **açık yazılmak istenmeyen kelime ve bölümlerin** yerine konur.
"Onunla S... 'de bir daha görüşmeyelim."
- **Alıntılarda** başta, ortada ve sonda alınmayan kelime veya bölümlerin yerine konur.
"...ve birden kar, fırtına..."

Atatürk'e

KESME İŞARETİ

- Sözcüklere, kısaltmalara ve sayılara gelir.
- Kesme işareti **gerekli yerlerde** ekleri ayırmak için kullanılır.
- **Özel adlara getirilen çekim ekleri** kesme işareti ile ayrılır.
"1919 senesi Mayıs'ının 19'uncu günü **Samsun'a** çıktım." -Atatürk
- **Kısaltmalara** getirilen ekleri ayırmak için konur:
"TBMM'nin, TDK'nin, BM'de, ABD'de, TV'ye vb."
- **Sayılarla** getirilen ekleri ayırmak için konur:
"1985'te, 8'inci madde, 2'nci kat; 7,65'lik, 9,65'lik, 657'yle vb."
- **Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adlarına gelen ekleri** ayırmak için konur:
"24 Haziran'da, 22 Haziran Salı'da, 22 Haziran 1992 Pazartesi'nde vb."

Kurum, kuruluş isimleri özel isim oldukları halde, **onlara gelen ekler kesme ile ayrılmaz:**
"Mavi Köşe Bakkaliesinden, Türk Dil Kurumuna, Köşem Manavdan, Milli Eğitim Bakanlığına vb."

Özel isimlere gelen yapım ekleri ve yapım ekinden sonra gelen ekler kesme ile ayrılmaz:
"Türkçe, Türkçede, Türkçeleri, Türklükten, Türklerin, İstanbulluların, İstanbullu, Amerikalılarda vb."

- **Seslerin ölçü ve söyleyiş gereği düştüğünü** göstermek için kullanılır.
"Güzelliğin on **par'etmez**
Bu bendeki aşk olmasa"
- Bir ek veya harften sonra gelen ekleri ayırmak için konur.
A'dan z'ye tüm masrafları karşılayacağına söz vermişti.

ÜNLEM İŞARETİ

- Cümle sonu işaretleri arasındadır. **Cümle içerisinde de tercihen kullanılır.**
- Bu yüzden ünlem işaretinden sonra gelen cümle **büyük harfle** başlar.
- Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma vb. **duyguları** ifade etmek için kullanılır:
"Pırlanta gerdanlığı da tektaş küpesi de zümrüt yüzüğü de kendinin olsun!" - S. M. Alus
- **Seslenme veya duygu belirten kelimelerden sonra** da koyulabilir:
Ey Türk Gençliği!
Arkadaş!
Vah Vah!
Of!

"Of! Çok sıkıldım." ve "Of, çok sıkıldım!" şeklinde iki kullanımı da doğrudur, **tercihe bağlıdır.**

Küçümseme, alay anlamı vermek için yay ayraç içerisinde "(!)" kullanılır:
Çok akıllıymış da (!) elinden her iş gelirmiş de (!)

NOKTALI VİRGÜL İŞARETİ

- **Cümle içerisinde** kullanılan işaretlerdendir.
- Bu yüzden noktalı virgülden sonra gelen cümle ya da kelime **küçük harfle** başlar.
- Noktalı virgül, **virgülsüz bir cümlede kullanılamaz.**
- Cümle içerisinde **virgül ile ayrılmış** kelimeleri **gruplandırmak** için konur:
"Muz, kivi, kiraz; ıspanak, lahana, pırasa aldık."
- Arka arkaya **sıralı cümlelerin içerisinde virgül varsa bu iki cümleyi ayırmak** için konur:
"Sevinçten, heyecandan içim içime sığmıyor; bağırarak, kahkahalar atmak, ağlamak istiyorum."
- Cümle içerisinde **virgül ile ayrılmış kelimeler hemen öznenin sonra geliyorsa** özneyi belli etmek için noktalı virgül kullanılabilir:
"Yeni usul şiirimiz; zevksiz, köksüz, acemice görünüyordu." -Yahya Kemal Beyatlı

UZUN ÇİZGİ İŞARETİ

- Yazıda **satır başına alınan konuşmaları** göstermek için kullanılır. Buna **konuşma çizgisi** de denir.
"Frankfurt'a gelene herkesin sorduğu şunlardır:
— Eski şehri gezdin mi?
— Rothschild'in evine gittin mi?
— Goethe'nin evini gezdin mi? (Ahmet Haşim)"

KISA ÇİZGİ İŞARETİ

- Satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna konur:
- Cümle içinde ara sözleri veya ara cümleleri ayırmak için **ara sözlerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur**, bitişik yazılır:
Küçük bir sürü -**dört inekle birkaç koyun**- köye giren geniş yolun ağzında durmuştu. (Ömer Seyfettin)
- **Kelimelerin kökleri, gövdeleri ve eklerini birbirinden ayırmak** için kullanılır: al-ış, dur-ak, gör-gü-süz-lük vb.
- **Heceleri göstermek için** kullanılır: a-raş-tır-ma, bi-le-zik, du-ruş-ma, ku-yum-cu-luk, prog-ram, ya-zar-lıkvb.
- Matematikte çıkarma işareti olarak kullanılır: 50-20=30
- Sıfırdan küçük değerleri göstermek için kullanılır: -2 °C

EĞİK ÇİZGİ İŞARETİ

- **Dizeler yan yana yazıldığında** aralarına konur:
"Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak / Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak / O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak / O benimdir, o benim milletimindir ancak. (Mehmet Akif Ersoy)"
- Adres yazarken **apartman numarası ile daire numarası** arasına ve semt ile şehir arasına konur: Altay Sokağı No.: 21/6 Kurtuluş / ANKARA
- **Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları** birbirinden ayırmak için konur: 18/11/1969, 15/IX/1994 vb.
- Dil bilgisinde **eklerin farklı biçimlerini göstermek için kullanılır**: -a /-e, -an /-en, -lık /-lik, -madan /-meden vb.
- **Genel ağ adreslerinde** kullanılır: <http://klasikhoca.com>
- Matematikte bölme işareti olarak kullanılır: 70/2=35
- Fizik, matematik vb. alanlarda birimler arası orantıları gösterirken eğik çizgi araya boşluk konulmadan kullanılır: g/sn (gram/saniye)

TIRNAK İŞARETİ

- Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi **aktarılan sözler** tırnak içine alınır:
"İzmir üzerine dünyada bir şehir daha yoktur!" diyorlar. - Yahya Kemal Beyatlı
- **Özel olarak vurgulanmak istenen sözler** tırnak içine alınabilir:
Yeni bir "barış taarruzu" başladı.
- Cümle içerisinde **eserlerin ve yazıların adları** ile bölüm başlıkları tırnak içine alınabilir:
"Bugün öğrenciler "Göğe Bakma Durağı" adlı şiiri incelediler." Tırnak içine alınan sözlerden sonra gelen ekleri ayırmak için **kesme işaretine gerek kalmaz**:
"Göğe Bakma Durağı"nı okudun mu?"

YAY AYRAÇ İŞARETİ

- **Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.** Yay ayraç içinde bulunan ve yargı bildiren anlatımların sonuna uygun noktalama işareti konur:
Anadolu kentlerini, köylerini (Köy sözünü de çekinerek yazıyorum.) gezsek bile görmek için değil, kendimizi göstermek için geziyoruz. (Nurullah Ataç)
- **Tiyatro eserlerinde** ve senaryolarda konuşanın hareketlerini, durumunu açıklamak ve göstermek için kullanılır:
İhtiyar - (Yavaş yavaş Kaymakam'a yaklaşıyor.) Ne oluyor beyefendi? Allah rızası için bana da anlatın... (Reşat Nuri Güntekin)
- **Alıntıların aktarıldığı eseri, yazarı veya künye bilgilerini** göstermek için kullanılır:
Cihanın tarihi, vatani uğrunda senin kadar uğraşan, kanını döken bir millet daha gösteremez. Senin kadar kimse kendi vatanına sahip olmaya hak kazanmamıştır. Bu vatan ya senindir ya kimsenin. (Ahmet Hikmet Müftüoğlu)
- Bir söze alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırmak için kullanılan ünlem işareti yay ayraç içine alınır: Adam, akıllı (!) olduğunu söylüyor.
- Bir bilginin şüpheyle karşılandığını veya kesin olmadığını göstermek için kullanılan soru işareti yay ayraç içine alınır: 1496 (?) yılında doğan Fuzuli...

KÖŞELİ AYRAÇ İŞARETİ

- Ayraç içinde ayraç kullanılması gereken durumlarda **yay ayraçtan önce köşeli ayraç kullanılır**: Halikarnas Balıkcısı [Cevat Şakir Kabaağaçlı (1886-1973)] en güzel eserlerini Bodrum'da yazmıştır.

Klasikhoca.com

SINAVLAR DEĞİŞSE DE SORULAR HEP KLASİK!

